

ATLASUL ECONOMIEI SOCIALE

ROMÂNIA 2014

Autor: Cristina Barna

Prelucrare date: Irina Sînziana Opincaru

Consultant de specialitate: Ancuța Vameșu

DOCUMENT SINTEZĂ privind metodologia de cercetare, dimensiunea și actorii cheie ai sectorului economiei sociale 2012, Atlas Regional 2012

- material distribuit spre informare în cadrul Conferinței Naționale a Economiei Sociale,
București 5 iunie 2014 -

**Studiul complet, cu analiza detaliată a informațiilor sintetizate, este disponibil
online la: www.ies.org.ro**

Atlasul Economiei Sociale România, 2014

Acest material a fost realizat în cadrul proiectului “*Pentru ca economia socială din România să devină vizibilă!*” cofinanțat de Comisia Europeană, Direcția Generală Întreprinderi și Industrie și implementat de Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile în parteneriat cu Centrul Național de Pregătire în Statistică și Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice.

Autor: dr. Cristina Barna

Prelucrare date: Irina Sînziana Opincaru

Consultant de specialitate: Ancuța Vameșu

Mulțumirile noastre pentru contribuția adusă la realizarea volumului de față se îndreaptă către:

- colegii noștri din FDSC: Viorelia Avram (manager de proiect), Mircea Kivu, Ștefania Andersen, Ioana Munteanu și Andreea Ciocan
- Centrul Național de Pregătire Statistică: Mariana Brebuleț și Mariana Pietreanu
- Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice: Olivia Rusandu
- Uniunea Națională a Caselor de Ajutor Reciproc din România: Marioara Dună, Iulian Lungu și Viorel Măceșanu
- Federația Națională CARP Omenia: Gheorghe Chioaru, Georgica Badarau și Alina Perjoiu
- Ștefan Constantinescu - autor și Vlad Achimescu - prelucrare date edițiile 2012 și 2011 ale Atlasului Economiei Sociale
- Ioana Munteanu – realizarea grafică coperti

Pentru ca economia socială din România să se cunoască și să fie cunoscută!

Atlasul Economiei Sociale reprezintă o analiză statistică a sectorului economiei sociale în România, și a principalilor săi actori (asociații, fundații, cooperative, case de ajutor reciproc ale pensionarilor și salariaților, societăți comerciale deținute de organizațiile de economie socială).

Ediția 2014 a Atlasului Economiei Sociale prezintă tabloul statistic al anilor 2011 și 2012, analizând totodată evoluțiile față de anii anteriori. Această ediție continuă demersurile celor două ediții anterioare, aducând o serie de elemente de noutate: analiza detaliată și/sau includerea unor tipuri noi de entități (asociații cu legi speciale - asociații agricole și alte forme asociative în agricultură, programul acționarilor salariați, obști/composesorate; cooperativele agricole; societăți comerciale deținute de organizații ale economiei sociale).

Atlasul Economiei Sociale este o publicație periodică a Institutului de Economie Socială (IES) al FDSC.

Toate drepturile asupra acestei lucrări aparțin Fundației pentru Dezvoltarea Societății Civile (FDSC). Orice reproducere integrală sau parțială, indiferent de mijloacele tehnice utilizate, fără consimțământul scris al FDSC, este interzisă. Părți din această publicație pot fi reproduse în scopuri necomerciale doar cu precizarea sursei.

Introducere

Atlasul Economiei Sociale are ca obiectiv să ofere o dimensiune și analiză statistică a sectorului economiei sociale în România și a principalilor săi actori (asociații, fundații, cooperative, case de ajutor reciproc ale pensionarilor și salariaților, societăți comerciale deținute de organizațiile de economie socială).

Ediția 2014 a Atlasului Economiei Sociale prezintă tabloul statistic al anilor 2011 și 2012, analizând totodată evoluțiile față de anii anteriori. Această ediție continuă demersurile celor două ediții anterioare, aducând o serie de elemente de noutate: includerea unor tipuri noi de entități (analiza detaliată a asociațiilor cu legi speciale - asociații agricole și alte forme asociative în agricultură, programul acționarilor salariați - asociațiile salariaților, obști/composesorate; a cooperativelor agricole; a societăților comerciale deținute de organizații ale economiei sociale). De asemenea, sunt incluși în analiză noi indicatori pentru organizațiile care au utilizat în raportarea financiară bilanțul lung (salariul brut mediu, impozitele și contribuțiile plătite de sector etc), noi indicatori pentru CAR - fondul social și fondul pentru ajutor de deces, noi indicatori care reflectă nivelul de creditare al băncilor cooperatiste. Totodată, s-au realizat profiluri tipice pentru fiecare categorie de actor al economiei sociale.

Atlasul Economiei Sociale 2014 este realizat în cadrul proiectului „Making Social Economy Visible in Romania” finanțat de Comisia Europeană, Direcția Generală Întreprinderi și Industree, implementat de Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile în parteneriat cu Centrul Național de Pregătire în Statistică al Institutului Național de Statistică și Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice.

Metodologia de cercetare

Atlasul Economiei Sociale din România 2014 include date agregate de ordin general (număr organizații, domenii de activitate, repartiție regională) și date economice (venituri totale, venituri economice, active imobilizate, angajați, salariul brut, rezultate ale exercițiilor financiare - excedent sau deficit, etc) ale principalelor tipuri de organizații de economie socială: asociații și fundații, cooperative, case de ajutor reciproc, societăți comerciale deținute de organizațiile de economie socială.

Principala sursă de date au constituit-o micro-datele din bilanțurile contabile ale anilor 2000 - 2012 pentru tipurile de organizații enunțate mai sus, incluse în Registrul Statistic (REGIS) al Institutului Național de Statistică, extrase și furnizate de către Centrul Național de Pregătire în Statistică (CNPS) din cadrul Institutului Național de Statistică, partener al FDSC în proiectul „Making Social Economy Visible in Romania¹” (pentru anii 2011 și 2012) și în proiectul Prometeus (pentru anii 2000 - 2010). Alte surse secundare de date folosite au fost: Registrul ONG - Ministerul Justiției, Registrul de evidență al instituțiilor financiare nebancale - Secțiunea

¹ Call for proposals 46/G/ENT/CIP/12F/S01C25 “Economic Impact of Social Enterprises”

B - Case de Ajutor Reciproc - Banca Națională a României, Oficiul Național al Registrului Comerțului, date interne furnizate de Uniunea Națională a Caselor de Ajutor Reciproc ale Salariaților din România, date de la Federația Națională Omenia a Caselor de Ajutor Reciproc ale Pensionarilor din România, date din Anuar Statistic UCECOM 2013, date din rapoarte ale Băncii Centrale Cooperatiste CREDITCOOP 2012.

Proiectul „Making Social Economy Visible in Romania” a avut ca obiectiv principal elaborarea conturilor satelit ale organizațiilor de economie socială, și s-a desfășurat în cadrul metodologic general furnizat de Sistemul European de Conturi Naționale și Regionale („ESA 1995”) și de Manualul CIRIEC de elaborare a conturilor satelit pentru întreprinderile din economia socială². Ca urmare, referirile din Atlasul Economiei Sociale 2014 privind gruparea entităților de economie socială, sectoarele instituționale ale economiei sociale, criteriile de departajare a unităților etc, respectă și ele cadrul metodologic general.

Față de edițiile anterioare, Atlasul Economiei Sociale 2014 aduce în analiză un tip nou de entitate: societățile comerciale deținute de organizații ale economiei sociale (grupuri de afaceri de economie socială). Introducerea acestui nou tip de entitate s-a făcut în conformitate cu prevederile Manualului CIRIEC de elaborare a conturilor satelit pentru întreprinderile din economia socială, unde se consideră un grup ca fiind grup de afacere de economie socială dacă întreprinderea sau coaliția de întreprinderi care conduce și controlează procesele de luare a deciziei în grup și beneficiază de activitățile sale este o organizație de economie socială. Astfel de grupuri de afaceri de economie socială, cu o frecvență de înființare din ce în ce mai mare la nivel european, se pot constitui de una sau mai multe organizații de economie socială. Urmare a acestei realități și a prevederilor din manualul amintit mai sus, societățile comerciale deținute de organizațiile de economie socială au fost incluse atât în conturile satelit ale economiei sociale din România pentru anul 2012, cât și în analiza statistică din ediția 2014 a Atlasului Economiei Sociale.

Totodată, ediția 2014 a Atlasului de Economie Socială a avut ca obiectiv și o analiză cât mai detaliată a tipurilor de entități de economie socială din România. În acest sens, față de edițiile anterioare, au fost făcute analize specifice și pentru asociații cu legi speciale, și anume: societățile agricole și alte forme de asociere în agricultură (Legea nr. 36/1991 privind societățile agricole și alte forme de asociere în agricultură, cu modificările și completările ulterioare), asociațiile angajaților (Programul Acționarilor Salariați - PAS, conform Legii Privatizării nr. 58/1991, Ordonanței de Urgență nr. 88 /1997), obști și composesorate (conform Legii nr. 1/2000 privind reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole forestiere). Totodată, în categoria cooperativelor, s-au analizat detaliat și cooperativele agricole, în plus față de cooperativele meșteșugărești, de consum și de credit.

² Centre Internationale de Recherches et de l'Information sur l'Économie Sociale et Coopérative (CIRIEC), December 2006, José Barea, José Luis Monzón, „Manual of drawing up the satellite accounts of companies in the social economy: co-operatives and mutual societies”; manual elaborat în numele Comisiei Europene, Directoratul General Întreprindere & Industrie.

Asemănător ediției din 2012, cele mai importante variabile analizate în ediția 2014 a Atlasului Economiei Sociale au fost verificate în vederea identificării cazurilor extreme și improbabile datorate unor erori evidente de completare a bilanțurilor sau de introducere a datelor. Cea mai afectată variabilă, în cazul asociațiilor, fundațiilor și caselor de ajutor reciproc, a fost cea a angajaților, situație similară ediției 2012.

Considerăm că datele cuprinse în ediția 2014 a Atlasului Economiei Sociale reprezintă un tablou statistic corect al realității economiei sociale din România. Atragem însă atenția cititorilor asupra datelor de total care în unele situații pot avea o marjă de eroare de maxim 3% și explicabilă prin prelucrările care au trebuit operate datorită necesității rectificării erorilor evidente de completare a bilanțurilor sau de introducere a datelor. Pentru acuratețea analizei statistice, recomandăm în special analiza indicatorilor de tendință centrală (medie, mediana, cuartila 3).

Sectorul Economiei Sociale

Dimensiunea sectorului economiei sociale 2012

În anul 2012, sectorul economiei sociale din România a inclus 39.347 de organizații active³, care au deținut active immobilizate în valoare de 13.917.508 mii lei, au obținut venituri în valoare de 12.298.111 mii lei, și au angajat un număr de aproximativ 131.127 persoane.

În anul 2012, în cadrul proiectului “Making Social Economy Visible in Romania” („Pentru ca economia socială din Romania să devina vizibilă!”), finanțat de Comisia Europeană, Direcția Generală Intreprinderi și Industrie, derulat de Institutul de Economie Socială din cadrul FDSC, în parteneriat cu Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice și Centrul Național de Pregătire în Statistică (CNPS), au fost elaborate și conturile satelit privind economia socială în România în anii 2011 și 2012. Urmare a acestui demers derulat de partenerul CNPS în proiect, putem avea și o imagine a dimensiunii sectorului economiei sociale în total economie națională: **ponderea Valorii Adăugate Brute a economiei sociale în total economie națională a fost în anul 2012 de 1,9%**, în creștere față de anul 2011, când sectorul economiei sociale a reprezentat 1,3% din total economie națională⁴.

³ acest număr se referă la organizațiile de economie socială care au depus bilanț contabil la sfârșitul anului fiscal, și ca urmare s-au aflat în baza Institutului Național de Statistică în anul 2012. Numărul organizațiilor de economie socială este mult mai mare dacă se consideră și entitățile care nu depun bilanț contabil. De exemplu, așa cum se poate vedea în următorul capitol, din cele 72.099 asociații și fundații înregistrate în Registrul ONG - Ministerul Justiției 2012, numai 33.670 au fost organizații active care au depus bilanț contabil la sfârșitul anului.

⁴ conform CNPS (2014), raport *Conturile satelit privind Economia Socială în România 2011 - 2012*

Completăm acest demers, prin calcularea indicatorului **ponderea angajaților din sectorul economiei sociale⁵ în total populație salariată⁶: 1,9% în anul 2012**, în creștere față de anul 2011 când a fost 1,75%, și 2010 (1,7%).

Menționăm însă că aceste creșteri sunt datorate în parte și faptului că în anul 2012 au fost incluse în sectorul economiei sociale și grupurile de economie socială (societățile comerciale deținute și controlate de organizații ale economiei sociale), recunoscute pe plan european ca entități ale economiei sociale și cu o frecvență din ce în ce mai mare de înființare în ultimii ani. Dincolo de valoarea adăugată adusă în economie și de crearea de locuri de muncă, sectorul economiei sociale a fost și un contribuitor important la bugetul de stat. Astfel, agregând impozitele pe profit/venit, alte impozite, contribuțiile cu asigurările și protecția socială plătite de organizațiile de economie socială din baza INS pentru care au fost date disponibile⁷, a rezultat că **sectorul economiei sociale a contribuit la bugetul de stat în anul 2012 cu 498.141 mii lei**, în creștere față de anul 2011 când valoarea impozitelor și contribuțiilor plătite a fost de 334.369 mii lei. Raportând sumele respective la total impozite pe venit, profit și câștiguri din capital de la persoane juridice și contribuții angajatori din bugetele de stat 2012 și 2011⁸, apreciem o **contribuție a sectorului economiei sociale de 4,18% în total impozite persoane juridice și contribuții angajatori în anul 2012**, în creștere față de ponderea de 3,04% pe care o deținea în 2011.

Toți acești indicatori privind dimensiunea sectorului reflectă o dezvoltare constantă, o vizibilitate din ce în ce mai bună de la an la an, și totodată pot constitui, alături de misiunile sociale ale multor organizații deja internalizate de publicul larg, argumente pentru susținerea și alocările bugetare și de fonduri europene viitoare pentru domenii importante ale sectorului economiei sociale precum domeniul serviciilor sociale, microcreditarea etc, ce pot avea în mod cert un efect de multiplicare la nivel macroeconomic, conducând la un proces de dezvoltare socio-economică sustenabilă și la reducerea decalajelor între regiunile de dezvoltare.

⁵ conform micro-datelor din bilanțurile contabile ale OES 2012 (REGIS) al Institutului Național de Statistică, extrase și furnizate de către Centrul Național de Pregătire în Statistică (CNPS) din cadrul Institutului Național de Statistică; prelucrare FDSC - IES

⁶ conform INS (2013, 2012) - *România în cifre. Breviar statistic*, populația salariată a României a fost în anul 2012 de 6.234 mii pers., iar în anul 2011 de 6.150 mii pers.

⁷ menționăm că pentru ONG care au utilizat în raportare forma de bilanț prescurtat și care au avut angajați nu a fost posibilă extragerea contribuțiilor cu asigurările și protecția socială plătite de angajator, nefiind date disponibile în această formă de bilanț. **Recomandăm a se privi contribuția sectorului economiei sociale în total impozite persoane juridice și contribuții angajatori, ca un procent estimativ, și care în realitate este mai mare.**

⁸ conform Ministerului Finanțelor - execuție bugetară preliminară 2012: 11.748.435 mii lei - impozite pe venit, profit și câștiguri de capital de la persoane juridice și 163,889 mii lei contribuții ale angajatorilor (a se vedea: <http://www.cdep.ro/proiecte/2013/000/00/2/Anexa1la10.pdf>); execuție bugetară preliminară 2011: 10.658.786 mii lei - impozite pe venit, profit și câștiguri de capital de la persoane juridice și 337.073 mii lei contribuții ale angajatorilor (a se vedea: http://www.cdep.ro/proiecte/2011/600/90/2/anexele1_10.pdf)

Tabel nr.1: Indicatori ai organizațiilor de economie socială din România în anul 2011

2011	Număr organizații active	Active imobilizate (mii lei)	Venituri (mii lei)	Angajați	Membri (mii)
Asociații și fundații	29.656	6.594.529	7.025.410	69.907	-
Cooperative, din care:	2.145	1.062.112	1.755.208	32.905	d.n.
Cooperative meșteșugărești	836	615.213	727.264	23.202	d.n.
Cooperative de consum	947	262.380	595.439	7.621	d.n.
Cooperative de credit	87	121.132	195.903	1.858	d.n.
Cooperative agricole	275	63.387	236.602	224	d.n.
CAR, din care:	2.735	3.377.058	566.148	5.333	3.125
CAR Pensionari	193	678.768	145.194	2.176	1.853*
CAR Salariați	2.542	2.698.290	420.954	3.157	1.272**
Total	34.536	11.033.699	9.346.766	108.145	-

Sursa: INS 2011, alte date secundare; prelucrare FDSC - IES

* conform datelor furnizate de Federația Națională Omenia a Caselor de Ajutor Reciproc ale Pensionarilor; estimări IES pentru organizațiile neafiliate

** conform datelor furnizate de Uniunea Națională a Caselor de Ajutor Reciproc ale Salariaților din România; estimări IES pentru organizațiile neafiliate

Tabel nr.2: Indicatori ai organizațiilor de economie socială din România în anul 2012

2012	Număr organizații active	Active imobilizate (mii lei)	Venituri (mii lei)	Angajați	Membri (mii)
Asociații și fundații	33.670	7.198.847	7.742.043	76.902	-
Cooperative, din care:	2.228	1.122.805	1.764.363	31.428	d.n.
Cooperative meșteșugărești	846	599.352	719.036	22.082	d.n.
Cooperative de consum	940	265.295	571.711	7.050	d.n.
Cooperative de credit	86	86.371	156.339	2.049	d.n.
Cooperative agricole	356	171.787	317.277	247	d.n.
CAR, din care:	2.767	3.624.190	589.143	5.403	3.028
CAR Pensionari	198	768.865	159.879	2.240	1.811*
CAR Salariați	2.569	2.855.325	429.264	3.163	1.217**
Societăți comerciale deținute de organizații de economie socială	682	1.971.666	2.202.562	17.394	-
Total	39.347	13.917.508	12.298.111	131.127	-

Sursa: INS 2012, alte date secundare; prelucrare FDSC – IES

* conform datelor furnizate de Federația Națională Omenia a Caselor de Ajutor Reciproc ale Pensionarilor din România; estimări IES pentru organizațiile neafiliate

** conform datelor furnizate de Uniunea Națională a Caselor de Ajutor Reciproc ale Salariaților din România; estimări IES pentru organizațiile neafiliate

Așa cum se poate observa în tabelul următor, **în perioada 2010 - 2012 principalii indicatori ai organizațiilor de economie socială au înregistrat cu toții tendințe de creștere accelerată: numărul de organizații a crescut în 2012 cu 25,62% comparativ cu 2010, activele imobilizate au crescut cu 40,32%, veniturile au crescut cu 59,27%, iar numărul de angajați au crescut cu**

30,35%. Ratele de creștere s-au datorat în parte includerii în analiză a societăților comerciale deținute și controlate de OES, însă impactul includerii acestora s-a resimțit cel mai mult în evoluția veniturilor sectorului, ele obținând 18% din total venituri ale organizațiilor de economie socială, și situându-se pe locul 2 ca marime a ponderii în total venituri, după asociații și fundații în anul 2012. Mai exact, sectorul economiei sociale fără includerea societăților comerciale deținute de OES, s-ar fi caracterizat prin următoarele valori ale indicatorilor în 2012: număr organizații active 38.665, active imobilizate 11.945.842 mii lei, venituri totale 10.095.549 mii lei și 113.733 salariați. Așadar, și fără includerea SC deținute de OES în 2012, sectorul economiei sociale ar fi avut o dinamică pozitivă pentru intervalul 2010 - 2012: 23,44% rata de creștere a numărului de organizații, 20,44% rata de creștere a activelor, 30,74% rata de creștere a veniturilor, și 13,06% rata de creștere a numărului de angajați.

Tabel nr.3: Evoluția indicatorilor organizațiilor de economie socială din România în perioada 2010 - 2012

	2010	2011	2012*
Nr. organizații active	31.322	34.536	39.347
Active imobilizate (mii lei)	9.917.788	11.033.699	13.917.508
Venituri (mii lei)	7.721.366	9.346.766	12.298.111
Angajați	100.591	108.145	131.127

Sursa: INS 2010 - 2012, alte date secundare; prelucrare FDSC – IES

* datele pentru anul 2012 includ societățile comerciale deținute de organizații ale economiei sociale

Așa cum se va vedea detaliat în capitolele următoare, tendințele de creștere accelerată per total sector, sunt însă în mare parte și rezultatul evoluțiilor pozitive înregistrate la toate formele de economie socială în intervalul 2011 - 2012: asociațiile și fundațiile au avut în 2012 comparativ cu 2011 creșteri de aproximativ 10% atât la active, cât și la venituri și angajați; casele de ajutor reciproc au înregistrat o creștere a activelor de 7,31% în 2012 față de 2011 și a veniturilor de 4,06%; cooperăția a avut de asemenea o dinamică pozitivă, și amintim în special dinamica galopantă a cooperăției agricole în ultimii 3 ani de analiză: +180% creștere a numărului cooperativelor agricole în 2012 față de 2010, +152,62% creștere a activelor cooperativelor agricole în 2012 față de 2010, +164,39% creștere a veniturilor cooperăției agricole în 2012 față de 2010.

Actorii sectorului Economiei Sociale - cifre cheie 2012 (sinteză)

*Cele mai numeroase organizații de economie socială în anul 2012, la fel ca și în anii anteriori, au fost **asociațiile și fundațiile (AF)**. În anul 2012, acestea au reprezentat 85% din totalul organizațiilor de economie socială, au cumulat 52% din totalul activelor organizațiilor de economie socială, 63% din totalul veniturilor și 59% din forța de muncă angajată de sector. Asociațiile și fundațiile înregistrează o tendință constant ascendentă a activelor, veniturilor totale și numărului de angajați pe întreg intervalul analizat 2010 - 2012.*

În 2012 față de 2011, activele AF au înregistrat o rată de creștere de 9,16%, veniturile totale o rată de creștere de 10,2%, iar angajații de 10%. Se remarcă doar o ușoară scădere de -2,6% în 2012 față de 2011 a numărului de asociații și fundații înregistrate în Registrul ONG - Ministerul de Justiție, fapt care nu a modificat însă dinamica ascendentă a sub-sectorului, după cum am văzut. În anii 2011 și 2012 *domeniile de activitate care au concentrat cel mai mare număr de AF sunt: social/caritabil, sportiv, profesional*. Ponderea acestor domenii în total AF s-a menținut relativ constantă în anii 2011 și 2012: domeniul social/caritabil aproximativ 22% în total AF, domeniul sportiv aproximativ 18% în total AF, și domeniul profesional aproximativ 12%. Domeniul social-caritabil a concentrat și cea mai mare parte a veniturilor, activelor și salariaților AF: 24% din total venituri AF, 24% din total active AF și 30% din total salariați.

Ca structură a sub-sectorului AF, *în anul 2012 cea mai mare pondere în total ONG active au avut-o asociațiile (77%)*, urmate de fundații, cu o pondere de 16% și de asociații cu legi speciale (7%). Ultima categorie, inclusă ca analiză detaliată în această ediție a Atlasului se referă la societăți agricole și alte forme asociative în agricultură (cf. I.36/1991), asociații de proprietari (cf. I. 230/2007), obști/composesorate (cf. I.1/2000) și programul acționarilor salariați (cf. I.77/1994 s.a.). Analizând structura grupei asociații cu legi speciale pentru 2012, s-a observat în această categorie că cea mai mare pondere au avut-o societățile agricole și alte forme asociative în agricultură (44% în total asociații cu legi speciale), urmate de obști/composesorate cu o pondere de 41%.

În cadrul asociațiilor și fundațiilor, distingem ***asociațiile și fundațiile care desfășoară activități economice*** și care reprezintă *sub-sectorul comercial al asociațiilor și fundațiilor*. În anul 2012 numărul asociațiilor și fundațiilor cu activitate economică a fost de 4058, și a reprezentat 12,1% din total asociații și fundații active, o pondere similară anului 2011. Din cele 4058 asociații și fundații cu activități economice, 54% au fost asociații, 32% asociații cu legi speciale, 13% fundații, și 1% uniuni. În cadrul asociațiilor cu legi speciale, ponderile cele mai mari au fost reprezentate de societățile agricole (58%) și de obști și composesorate (41%).

Conform manualului CIRIEC⁹, în cazul în care mai mult de 50 % din costurile de producție sunt acoperite din vânzări, o unitate instituțională este considerată producător de piață. Aplicând acest criteriu pentru asociațiile și fundațiile cu activitate economică, au rezultat în anul 2011 un număr de 2.181 AF producători de piață (57,06% din total AF cu activitate economică) care au cumulat 1.758.733 mii lei venituri economice, iar în anul 2012 un număr de 2.256 AF producători de piață (55,59% din total AF cu activitate economică) care au cumulat venituri economice de 1.896.537 mii lei. Rezultă așadar, că *în ambii ani peste 50% din asociații și fundații cu activitate economică se încadrează în categoria producătorilor de piață*. Acestea au cumulat 90,06%, respectiv 89,20% din total venituri din activități economice în anii 2011, respectiv 2012.

⁹ Centre Internationale de Recherches et de l'Information sur l'Économie Sociale et Coopérative (CIRIEC), December 2006, José Barea, José Luis Monzón, „Manual of drawing up the satellite accounts of companies in the social economy: co-operatives and mutual societies”, p.28

Cooperatia în România a fost reprezentată în anul 2012 printr-un număr de 2.228 cooperative, care au însumat active în valoare de 1.222.805 mii lei, 31.428 angajați și au obținut venituri cumulate de 1.764.363 mii lei. În total sector economie socială, cooperatia a reprezentat în anul 2012 6% din numărul total de organizații, a cumulat 8% din total active, a obținut 14% din total venituri, și a angajat 24% din total salariați. Din cele 2228 cooperative, 42% erau cooperative de consum, 38% cooperative meșteșugărești, 16% cooperative agricole, și numai 4% cooperative de credit.

Activele și veniturile cele mai importante revin cooperatiei meșteșugărești și de consum: *cooperativelor meșteșugărești le revin 53% din total active cooperati*e și 41% din total venituri, iar cooperativelor de consum le revin 24% din total active cooperatie și 32% din total venituri. Cu privire la numărul de angajați, *cooperati*a meșteșugărească se detașează față de celelalte forme de cooperative, totalizând în anul 2012, *70,26% din total angajați din sectorul cooperatist*.

Analiza evoluției principalilor indicatori ai cooperativelor în intervalul 2009 - 2012, indică *cea mai bună dinamică pentru cooperativele agricole*. Numărul cooperativelor agricole a crescut cu 29,45% în 2012 față de 2011, iar per total interval 2010 - 2012 cu 180%, în timp ce celelalte tipuri de cooperative au înregistrat o stagnare din punct de vedere al numărului de organizații. Aceeași dinamică pozitivă pentru cooperativele agricole este caracteristică și pentru active (au crescut cu 152,62% în 2012 față de 2010), venituri (au crescut cu 164,39% în 2012 față de 2010), și, într-o măsură mai mică pentru angajați (au crescut cu 10,26% în 2012 față de 2011, revenind aproximativ la numărul angajaților din 2010). Celelalte tipuri de cooperative au avut o evoluție oscilantă (fie rate de creștere foarte mici, fie scăderi foarte ușoare) a principalilor indicatori pentru intervalul 2009 - 2012. Aceste evoluții pozitive, precum și importanța dezvoltării cooperativelor agricole ca oportunitate strategică de dezvoltare economică în contextul imperativului modernizării agriculturii în România, au determinat includerea în această ediție a Atlasului Economiei Sociale, a unei secțiuni distincte de analiză detaliată a cooperativelor agricole în anii 2011 și 2012.

*Cooperati*a de credit, deși a înregistrat scăderi la nivelul veniturilor și imobilizărilor în 2012 față de 2011, se remarcă prin faptul că a reușit să crească depozitele atrase în 2012 față de 2011 cu 25,47% ceea ce indică creșterea gradului de încredere în aceste entități. Conform datelor CREDITCOOP, cea mai mare parte a creditelor acordate de băncile cooperatiste a fost absorbită de mediul rural (61,33% din total credite), ceea ce evidențiază rolul acestora în susținerea și dezvoltarea mediului rural din România.

Analiza *cooperativelor de gradul 2* introdusă în această ediție a Atlasului evidențiază faptul că integrarea pe orizontală sau pe verticală a activității economice desfășurate de cooperativele de gradul 1, poate conduce la creșterea rentabilității economice: în anul 2012, 90,9% din cooperativele de gradul 2 înregistrând profit, iar rata profitului fiind de 9,73%, net superioară marjelor de profit obținute de cooperativele de gradul 1.

În anul 2012, în România erau un număr total de 2845 **case de ajutor reciproc** înregistrate în Registrul de evidență Instituției Financiare Nebancare, Secțiunea B - Case de Ajutor Reciproc al Băncii Naționale a României. Efectiv, au fost însă active (cu bilanț contabil raportat la INS) un număr de 2.767 CAR, din care 2.569 CARS (92,84% din total CAR) și 198 CARP (7,16% din total CAR), rata de activitate pentru total CAR fiind de 97,3%.

CAR au cumulat în anul 2012 active în valoare de 3,624,190 mii lei (în creștere cu 7,31% față de anul 2011), au obținut venituri totale de 589,143 mii lei (în creștere cu 4,06% față de anul 2011), și au angajat un total de 5,403 persoane (în creștere cu 1,31% față de anul 2011).

În total economie socială, casele de ajutor reciproc au reprezentat 7% din total organizații, 26% din total active (situându-se pe locul 2 după asociații și fundații), 5% din total venituri și 4% din total angajați. Cea mai mare parte a veniturilor și activelor au revenit CARS (73% din total venituri CAR și 79% din total active CAR), iar tot CARS au creat și cele mai multe locuri de muncă (59% din total angajați CAR). Dacă în prezent numărul de membri ai asociațiilor este greu de estimat, în cazul CAR, utilizând datele principalelor uniuni și federații din domeniu, se poate estima un număr impresionant de membri - peste 3 milioane de membri, din care aproximativ 1,8 milioane membri CARP și 1,2 milioane membri CARS.

Deși pentru ambele tipuri de CAR s-au înregistrat tendințe de creștere la toți indicatorii în 2012 față de 2011 (nr. organizații, imobilizări totale, venituri totale, fondul social al membrilor, fondul pentru ajutor de deces al membrilor, capitalul permanent), s-a remarcat o dinamică mai accelerată a indicatorilor în cazul CARP. Evoluția tipurilor de CAR, gradul de conștientizare a acestor entități ca posibilitate de întraajutorare financiară, dinamica indicatorilor CARS pe segmente - afiliate UNCARSR și CARS neafiliate, sunt cu atât mai interesante în contextul actual al sectorului, în care funcționarea CAR ar putea fi schimbată datorită unei propuneri legislative noi (care presupune, printre altele: existența unui singur tip de CAR, extinderea setului de activități economice posibile ale CARP către CARS, extinderea plajei de membri și la alte categorii ale pieței muncii în afară de salariați etc).

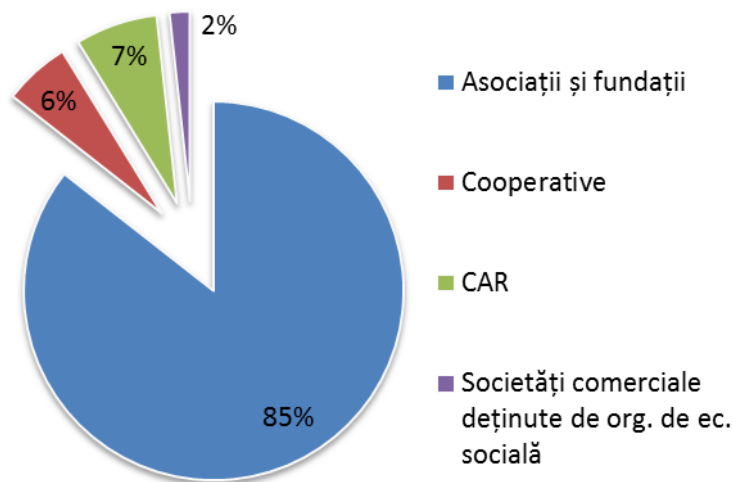
În anul 2012 au fost incluse în datele agregate ale sectorului economiei sociale și grupurile de afaceri de economie socială, regăsite sub forma **societăților comerciale deținute de organizațiile de economie socială** (SC deținute de OES - acele societăți comerciale care au acționar majoritar, peste 50%, una sau mai multe organizații de economie socială). Astfel de societăți comerciale pot avea totodată rolul unui mecanism alternativ de finanțare al organizațiilor de economie socială care le dețin în scopul auto-susținerii financiare. De asemenea, menționăm că, începând cu anul 2012, aceste entități au fost incluse și în conturile satelit ale economiei sociale elaborate de CNPS - INS.

În anul 2012, organizațiile de economie socială din România au deținut 903 societăți comerciale (înregistrate la ONRC), din care au fost active (cu bilanț depus, aflate în bazele INS) un număr de 682. Rata de activitate a SC deținute de OES a fost de 75,52%. Analizând situația SC active, aproape în exclusivitate (94,28% din total SC ale OES active) au fost deținute de asociații și

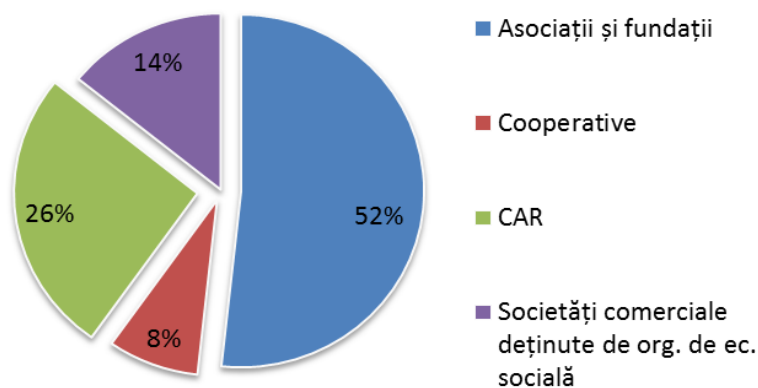
fundații, și numai 3,37% au fost deținute de cooperative și un număr nesemnificativ (5 SC, reprezentând 0,73% din total SC deținute de OES) au revenit CARS/P. Aceste societăți comerciale au cumulată 1,971,667 mii lei active imobilizate, au obținut 2,202,563 mii lei venituri, au angajat 17,397 salariați.

În medie, au avut 26 de salariați remunerați cu un salariu brut apropiat nivelului salariului mediu pe țară și au avut o marja a profitului de 4%. Ca pondere în sector economie socială, deși au avut o pondere mică în total organizații (2%), s-a remarcat ponderea ridicată în total venituri (18%, pe locul 2 după asociații și fundații), 14% în total active și 13% în total angajați.

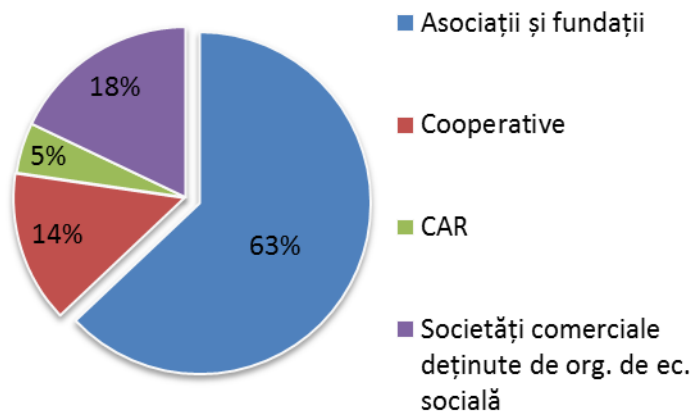
Grafic nr. 1: Distribuția numărului de organizații de economie socială pe tipuri de organizații în 2012 (% în total OES)

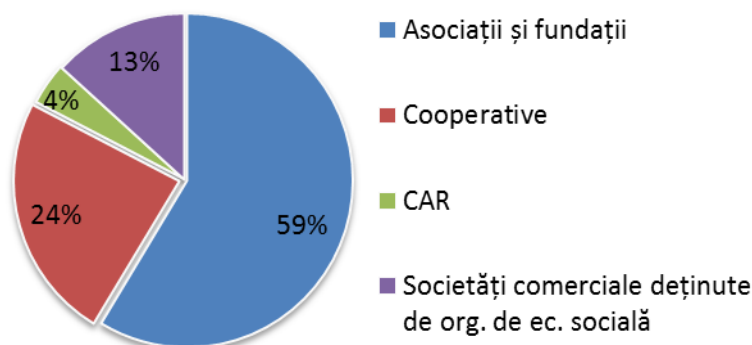
Grafic nr.2: Distribuția activelor imobilizate pe tipuri de organizații în 2012 (% în total active imobilizate OES)

Grafic nr.3: Distribuția veniturilor pe tipuri de organizații în 2012
(% în total venituri OES)

Grafic nr. 4: Distribuția angajaților pe tipuri de organizații în 2012
(% în total angajați OES)

Economia Socială 2012: Atlas Regional

Tabelul și graficele următoare prezintă centralizat principalii indicatori ai organizațiilor active de economie socială pe cele 8 regiuni de dezvoltare ale României. Așa cum se poate vedea, regiunile care au concentrat cel mai mare număr de organizații de economie socială în anul 2012 au fost: regiunea Centru (19% din total OES), regiunea Nord-Est (17% din total OES) și regiunea București - Ilfov cu 16% din total OES. Regiunile care au generat cele mai mari venituri din economie socială în 2012 au fost: regiunea București-Ilfov cu 27% din total venituri OES, și regiunile Nord-Est și Centru, la egalitate, cu 13% din total venituri OES. Cele mai mari active imobilizate au fost cumulate de regiunile București - Ilfov (26% din total active OES), Nord-Est (14% din total active OES), și pe locul 3, la egalitate, regiunile Vest și Sud cărora le-au revenit, 12% din total active imobilizate OES. Cele mai multe locuri de muncă în economia socială au

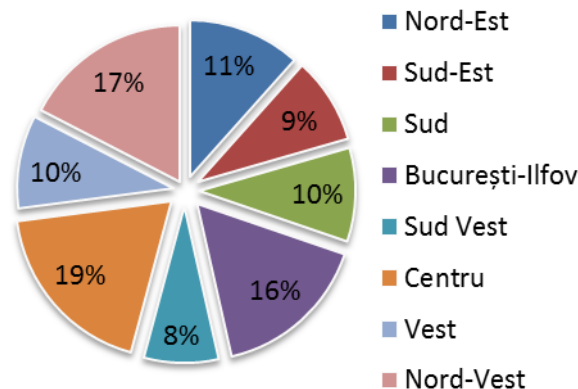
fost create în regiunile București-Ilfov (21% din total angajați în OES), și regiunile Nord-Est și Centru, la egalitate cu 15% din total angajați OES.

Tabel nr. 4: Repartiția principalilor indicatori ai organizațiilor active de economie socială pe regiuni de dezvoltare în 2012

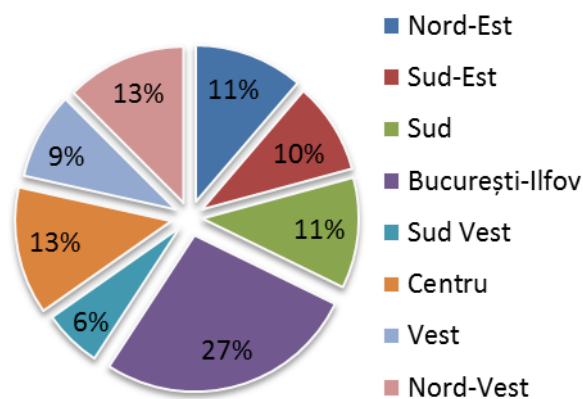
Regiunea	Nr. OES active	Venituri totale (mii lei)	Active Imobilizate (mii lei)	Angajați
Nord Est	4.493	1.138.374	1.351.235	13.941
Sud Est	3.449	959.240	827.355	11.531
Sud	3.749	1.156.547	1.434.797	11.778
București Ilfov	6.275	2.722.183	3.109.816	23.732
Sud Vest	2.986	613.601	891.575	7.798
Centru	7.254	1.333.341	1.227.529	16.558
Vest	3.723	910.362	1.459.639	11.533
Nord Vest	6.736	1.261.874	1.643.872	16.862

Sursa: INS 2012, alte date secundare; prelucrare FDSC - IES

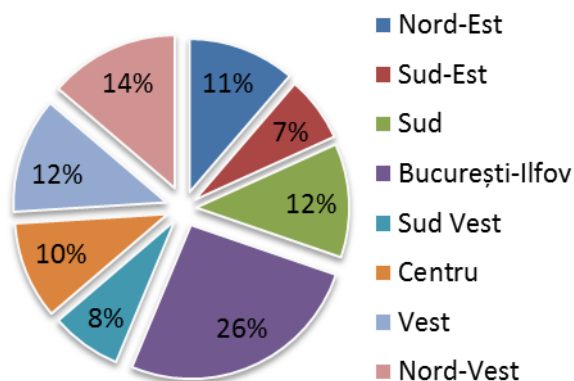
Grafic nr.5: Distribuția regională a numărului de organizații de economie socială în 2012 (% în total organizații de economie socială)

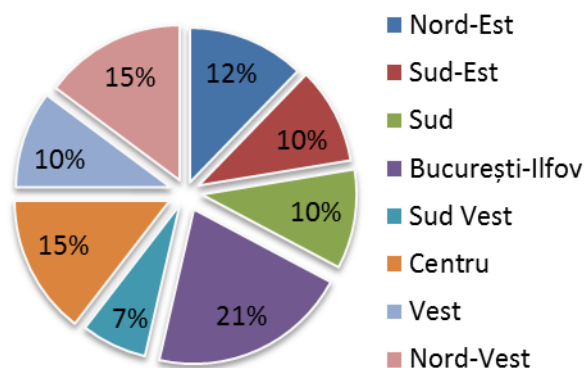
Grafic nr. 6: Distribuția regională a veniturilor organizațiilor de economie socială în 2012 (% în total venituri obținute de organizațiile de economie socială)

Grafic nr.7: Distribuția regională a activelor imobilizate în 2012
 (% în total active imobilizate ale organizațiilor de economie socială)

Grafic nr.8: Distribuția regională a numărului de angajați în 2012
 (% în total angajați ai organizațiilor de economie socială)

Regiunea Nord-Est

Regiunea Nord-Est, cea mai săracă regiune a țării cu un PIB/locuitor de 3412 Euro în 2012, prezintă un număr ridicat de cooperative și de case de ajutor reciproc și un număr relativ mediu de asociații și fundații. În anul 2012 a fost regiunea care a concentrat numărul cel mai mare de cooperative meșteșugărești (235), cooperative de consum (164), cooperative agricole (77) și CARP (35), și, deși nu a fost în top, un număr ridicat (peste media națională pe regiune) de cooperative de credit și CARS. Se observă prin această reprezentare bună a sectorului în regiune, rolul economiei sociale în dezvoltarea regională și în reducerea decalajelor economice între regiuni. În această regiune, economia socială a cumulat 1.138.374 mii lei venituri totale, cu 8,3% mai mult față de anul 2011. De altfel, economia socială a creat constant din ce în ce mai multe locuri de muncă în această regiune caracterizată de o rată a șomajului peste media națională: angajații în sectorul conomieii sociale (13.941 pers.) au crescut cu 5,8% în 2012 față de 2011.

Tabel nr.5: Principalii indicatori ai organizațiilor de economie socială din regiunea Nord-Est, 2012

2012	AF	Coop Meșteșugărești	Coop Consum	Coop Credit	Coop Agricole	CARP	CARS
Nr. organizații active	3.604	235	164	13	77	35	365
Venituri totale (mii Lei)	777.628	77.919	85.952	25.254	62.929	37.792	70.900
Active Imobilizate (mii Lei)	560.430	58.939	53.193	12.389	21.521	218.429	426.334
Total Personal	8.849	2.562	1.181	328	53	492	476

Sursa: INS 2012, alte date secundare; prelucrare FDSC - IES

Regiunea Sud-Est

Regiunea Sud-Est, acoperă 15% din suprafața totală a țării și este a doua ca mărime din țară, iar în anul 2012 a avut un PIB pe locuitor de 4563 Euro, fiind a treia regiune cea mai săracă din România. Această regiune prezintă un număr mare al caselor de ajutor reciproc și al cooperativelor. Se remarcă numărul mare al cooperativelor de credit (14), fiind alături de Regiunea Sud, o regiune care concentrează cel mai mare număr al acestor organizații, și un număr peste media națională pe regiune la cooperative meșteșugărești, agricole și CARS. Veniturile totale ale organizațiilor de economie socială din această regiune au crescut cu 4,70% în 2012 față de 2011, însumând 959.240 mii lei. Locurile de muncă create de economia socială au avut de asemenea o dinamică ascendentă, crescând cu 4,01% în 2012 față de 2011, și totalizând 11.531 salariați.

Tabel nr.6: Principalii indicatori ai organizațiilor de economie socială din regiunea Sud-Est, 2012

2012	AF	Coop Meșteșugărești	Coop Consum	Coop Credit	Coop Agricole	CARP	CARS
Nr. organizații active	2.758	132	110	14	51	21	363
Venituri totale (mii Lei)	596.863	105.117	60.435	17.545	111.171	15.643	52.466
Active Imobilizate (mii Lei)	301.634	65.392	25.028	8.366	31.285	56.200	339.450
Total Personal	6.888	2.890	761	275	38	190	489

Sursa: INS 2012, alte date secundare; prelucrare FDSC - IES

Regiunea Sud

Regiunea Sud, o regiune cu un nivel al PIB-ului pe locuitor de 4611 Euro, cu două județe (Argeș și Prahova) industrializate, a concentrat în anul 2012 cel mai mare număr de CARS (464), și de cooperative de credit (14). De asemenea, a avut un număr peste media națională pe regiune la cooperative agricole și CARP, și un număr de cooperative de consum egal cu media națională pe regiune. Toți indicatorii organizațiilor de economie socială au înregistrat un trend crescător și în această regiune: veniturile totale au crescut cu 6,3%, activele imobilizate cu 20,44%, iar numărul de angajați cu 7,96%.

Tabel nr.7 : Principalii indicatori ai organizațiilor de economie socială din regiunea Sud, 2012

2012	AF	Coop Meșteșugărești	Coop Consum	Coop Credit	Coop Agricole	CARP	CARS
Nr. organizații active	2.992	75	118	14	55	31	464
Venituri totale (mii Lei)	840.117	73.304	62.957	19.874	48.105	38.313	73.877
Active Imobilizate (mii Lei)	441.725	65.951	32.602	9.337	101.922	206.752	576.508
Total Personal	6.804	2.714	870	322	57	537	474

Sursa: INS 2012, alte date secundare; prelucrare FDSC - IES

Regiunea București - Ilfov

Regiunea București - Ilfov este o regiune cu o putere și o dinamică economică superioară celorlalte regiuni, caracterizată prin economia bazată pe servicii a capitalei, printr-o rată a șomajului scăzută, sub media națională, o structură socială și profesională cu un standard ridicat, și prin multiple oportunități care au transformat regiunea într-o aglomerare urbană cu peste 2 milioane locuitori și cu cel mai ridicat PIB pe cap de locuitor - 13.213 Euro. În această regiune sectorul asociativ este foarte puternic, aici concentrându-se un număr de 6005 asociații și fundații în anul 2012 (cu mult peste media națională de 4209 AF pe regiune, situându-se pe locul 3 după regiunea Centru care a concentrat 6509 AF și regiunea Nord-Vest cu 6037 AF). Regiunea București-Ilfov s-a remarcat și prin faptul că a generat cele mai mari venituri din economia socială comparativ cu celelalte regiuni (2.722.183 mii lei), a acumulat cele mai mari active imobilizate (3.109.816 mii lei), și a avut cel mai mare număr de angajați (23.732 pers.).

Tabel nr.8 : Principalii indicatori ai organizațiilor de economie socială din regiunea București - Ilfov, 2012

2012	AF	Coop Meșteșugărești	Coop Consum	Coop Credit	Coop Agricole	CARP	CARS
Nr. organizații active	6.005	46	29	4	12	10	169
Venituri totale (mii Lei)	2.491.325	133.706	9.077	22.964	765	9.233	55.113
Active Imobilizate (mii Lei)	2.546.625	109.563	7.842	15.353	1.175	35.147	394.111
Total Personal	19.672	3.217	140	185	16	215	287

Sursa: INS 2012, alte date secundare; prelucrare FDSC - IES

Regiunea Sud-Vest

Regiunea Sud-Vest este a doua cea mai săracă regiune din țară după regiunea Nord-Est, cu un PIB pe locuitor de 4258 Euro. Această regiune a generat cele mai mici venituri din economia socială (613.601 mii lei), a cumulat cele mai mici active imobilizate (891.575 mii lei) și a generat cele mai puține locuri de muncă (7798 angajați). Cele mai bine reprezentate forme de economie socială în această regiune au fost casele de ajutor reciproc: 30 CARP, peste media națională pe regiune de 25 de organizații, și un număr de CARS (312) aproape de media regională.

Tabel nr.9: Principalii indicatori ai organizațiilor de economie socială din regiunea Sud-Vest, 2012

2012	AF	Coop Meșteșugărești	Coop Consum	Coop Credit	Coop Agricole	CARP	CARS
Nr. organizații active	2.449	77	79	8	31	30	312
Venituri totale (mii Lei)	435.720	47.907	44.988	17.836	1.875	16.730	48.545
Active Imobilizate (mii Lei)	358.227	57.019	18.489	9.246	561	75.765	372.268
Total Personal	4.415	1.838	612	282	13	209	429

Sursa: INS 2012, alte date secundare; prelucrare FDSC - IES

Regiunea Centru

Regiunea Centru, cu un PIB pe locuitor de 5324 Euro, cu o pondere încă importantă a industriei în regiune, s-a remarcat ca fiind în anul 2012 regiunea cu cel mai puternic sector asociativ, concentrând cel mai mare număr de asociații și fundații comparativ cu celelalte regiuni. Alte forme ale economiei sociale bine reprezentate în regiune, cu un număr de organizații peste media națională pe regiune au fost cooperativele de consum și cooperativele agricole. Per total, în anul 2012, economia socială din regiunea Centru a generat venituri totale de 1.333.341 mii lei, în creștere cu 12,94% față de anul 2011, și a acumulat active imobilizate de 1.227.529 mii lei, în creștere cu 12,58% față de anul 2011. Sectorul economiei sociale din regiune a angajat în 2012 16.558 persoane, în creștere cu 6,01% față de 2011.

Tabel nr.10: Principalii indicatori ai organizațiilor de economie socială din regiunea Centru, 2012

2012	AF	Coop Meșteșugărești	Coop Consum	Coop Credit	Coop Agricole	CARP	CARS
Nr. organizații active	6.509	103	166	9	50	22	395
Venituri totale (mii Lei)	1.026.429	90.964	83.097	16.879	38.239	14.978	62.755
Active Imobilizate (mii Lei)	666.505	91.325	40.294	10.614	7.207	53.439	358.145
Total Personal	12.066	2.653	936	273	42	199	389

Sursa: INS 2012, alte date secundare; prelucrare FDSC - IES

Regiunea Vest

Regiunea Vest are un nivel al PIB pe locuitor (6281 Euro) situat pe locul doi după regiunea București-Ilfov, și este caracterizată prin diversitate etnică și culturală. Regiunea cuprinde Banatul, provincie istorică românească cu o dezvoltare economică timpurie și mai puternică în comparație cu alte provincii din țară. Exceptând CARP, numărul de organizații s-au situat sub media națională la toate celelalte forme de organizare ale economiei sociale. Ca urmare, regiunea a generat venituri din economia socială sub media națională, însă a acumulat active importante în valoare de 1.459.639 mii lei, și a angajat 11.533 persoane. Toți indicatorii au înregistrat un trend crescător în 2012 comparativ cu 2011.

Tabel nr.11: Principalii indicatori ai organizațiilor de economie socială din regiunea Vest, 2012

2012	AF	Coop Meșteșugărești	Coop Consum	Coop Credit	Coop Agricole	CARP	CARS
Nr. organizații active	3.316	74	114	10	31	26	152
Venituri totale (mii Lei)	702.422	83.828	62.786	9.379	16.554	16.343	19.050
Active Imobilizate (mii Lei)	1.154.368	62.431	35.087	5.879	261	67.900	133.713
Total Personal	7.480	2.662	746	121	12	278	234

Sursa: INS 2012, alte date secundare; prelucrare FDSC - IES

Regiunea Nord - Vest

Regiunea Nord - Vest cu un PIB pe locuitor de 4961 Euro, s-a caracterizat printr-o dezvoltare puternică a asociațiilor și fundațiilor (se situează pe locul 2 după regiunea Centru ca număr de AF). Este o regiune cu un nivel ridicat de dezvoltare a economiei sociale, numărul cooperativelor de consum, de credit, agricole, numărul CARS situându-se semnificativ peste media națională. Regiunea a obținut în 2012 venituri totale din economia socială în valoare de 1.261.874 mii lei, în stagnare față de 2011, a cumulat active imobilizate în valoare de 1.643.872, în creștere față de 2011 cu 12,22%, și a angajat un număr de 16.862 persoane, în foarte ușoară creștere față de 2011.

Tabel nr.12: Principalii indicatori ai organizațiilor de economie socială din regiunea Nord -Vest, 2012

2012	AF	Coop Meșteșugărești	Coop Consum	Coop Credit	Coop Agricole	CARP	CARS
Nr. organizații active	6.037	104	160	14	49	23	349
Venituri totale (mii Lei)	871.536	106.286	162.414	26.604	37.636	10.842	46.556
Active Imobilizate (mii Lei)	1.169.330	88.730	52.756	15.182	7.852	55.230	254.792
Total Personal	10.728	3.546	1.804	263	16	120	385

Sursa: INS 2012, alte date secundare; prelucrare FDSC - IES

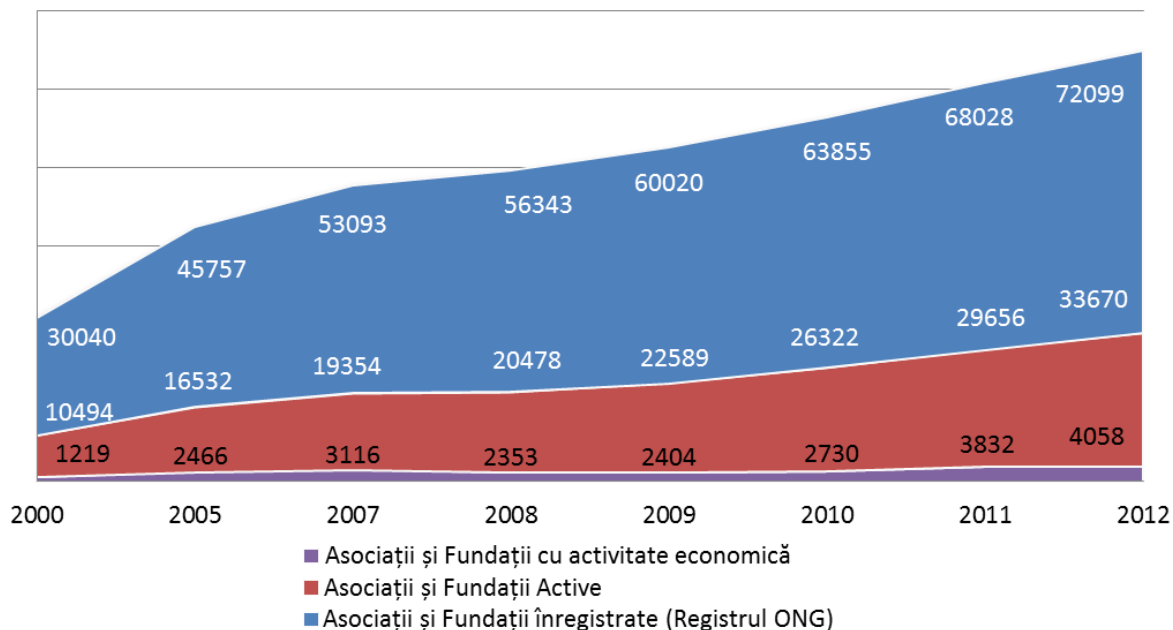
În secțiunile următoare sunt extrase serii de date specifice pentru fiecare categorie de entități ale economiei sociale, detalii și analiza specifică a acestora regăsindu-se în studiul complet disponibil online. Pentru referință rapidă, pentru graficele și tabelele selectate s-a păstrat numerotarea originală.

Asociații și Fundații

Tabel nr.13: Rate anuale de înregistrare ale AF în perioada 1990 - 2012

An	Înregistrări Anuale Asociații	Asociații înregistrate: Rate de creștere/ scădere față de anul anterior (%)	Înregistrări Cumulate Asociații	Înregistrări Anuale Fundații	Fundații înregistrate: Rate de creștere/ scădere față de anul anterior (%)	Înregistrări Cumulate Fundații	%Asociații înregistrate din total AF înregistrate
<1990	5			4			
1990	1.186		1.191	39		43	
1991	809	-31.8%	2.000	82	110.3%	125	90.8%
1992	742	-8.3%	2.742	184	124.4%	309	80.1%
1993	1.138	53.4%	3.880	243	32.1%	552	82.4%
1994	1.492	31.1%	5.372	600	146.9%	1.152	71.3%
1995	1.897	27.1%	7.269	1.155	92.5%	2.307	62.2%
1996	2.208	16.4%	9.477	3.478	201.1%	5.785	38.8%
1997	2.360	6.9%	11.837	4.005	15.2%	9.790	37.1%
1998	1.338	-43.3%	13.175	1.567	-60.9%	11.357	46.1%
1999	1.395	4.3%	14.570	968	-38.2%	12.325	59.0%
2000	2.251	61.4%	16.821	894	-7.6%	13.219	71.6%
2001	2.801	24.4%	19.622	568	-36.5%	13.787	83.1%
2002	3.938	40.6%	23.560	427	-24.8%	14.214	90.2%
2003	2.242	-43.1%	25.802	323	-24.4%	14.537	87.4%
2004	2.225	-0.8%	28.027	252	-22.0%	14.789	89.8%
2005	2.687	20.8%	30.714	254	0.8%	15.043	91.4%
2006	3.330	23.9%	34.044	265	4.3%	15.308	92.6%
2007	3.432	3.1%	37.476	309	16.6%	15.617	91.7%
2008	3.014	-12.2%	40.490	236	-23.6%	15.853	92.7%
2009	3.481	15.5%	43.971	196	-16.9%	16.049	94.7%
2010	3.671	5.5%	47.642	164	-16.3%	16.213	95.7%
2011	4.028	9.7%	51.670	145	-11.6%	16.358	96.5%
2012	3.925	-2.6%	55.595	146	0.7%	16.504	96.4%

Sursa: prelucrare IES-FDSC în baza Registrului ONG - Ministerul Justiției la data de 28.02.2014

Grafic nr.9: Evoluția AF înregistrate, AF active și AF cu activitate economică în perioada 2000 - 2012**Tabel nr.16: Evoluția activelor AF în perioada 2000 - 2012**

	2000	2005	2007	2009	2010	2011	2012
Medie Active Imobilizate (lei)	20.110	94.685	163.732	173.460	220.452	222.367	213.806
Cuartila 3 (75%) Active Imobilizate (lei)	3.703	5.003	5.000	4.360	4.725	5.028	4.712
Mediana (50%) Active Imobilizate (lei)	650	0	0	0	0	0	0
Total Active Imobilizate (mii lei), din care:	211.030	1.564.864	3.168.223	3.917.762	5.800.096	6.594.529	7.198.847
% imobilizări necorporale	3.1%	0.6%	0.8%	1.7%	1.5%	1%	1.6%
% imobilizări corporale	79.6%	81.6%	83.2%	87.3%	85.1%	82,8%	84.1%
% imobilizări financiare	17.2%	17.9%	16%	11.1%	13.4%	16,1%	14.3%

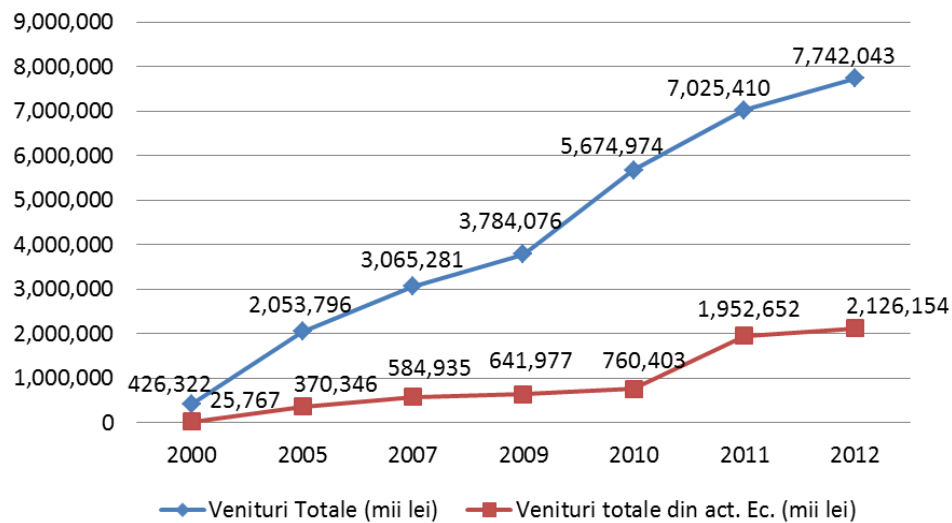
Sursa: INS 2000 - 2012; prelucrare IES-FDSC

Tabel nr.18: Patrimoniul AF în anul 2012

Active /Datorii	Total	Media	Mediana	Cuartila 3 (75%)
Active Imobilizate (lei)	7.198.847.105	213.806	0	4.712
Active Circulante (lei)	8.040.888.290	238.964	6.732	43.093
Datorii - până într-un an (lei)	3.440.556.029	102.185	608	11.133
Datorii - pe o perioadă mai mare de un an (lei)	1.185.064.929	35.196	0	0

Sursa: INS 2012; prelucrare IES-FDSC

Grafic nr. 14 AF: Evoluția veniturilor totale și a veniturilor din activități economice în perioada 2000 – 2012

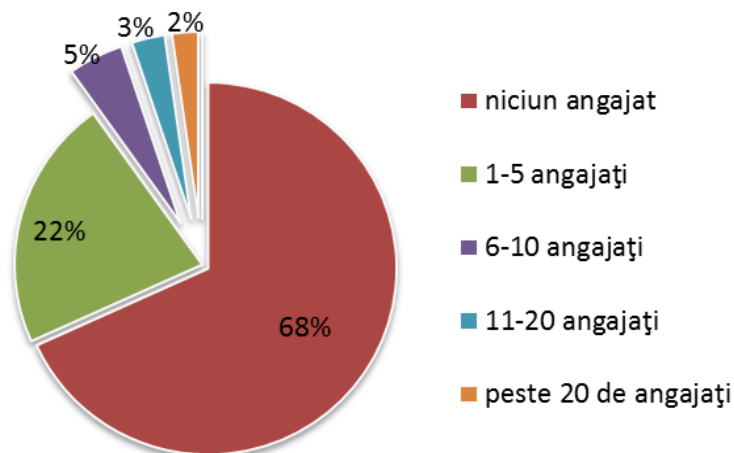
Tabel nr. 23: Evoluția personalului salariat: 2000 - 2012

	2000	2005	2007	2009	2010	2011	2012
Total personal, din care:	19.173	48.238	51.912	48.633	60.947	69.907	76.902
Efectiv personal pentru activități economice	1.942	12.548	14.103	10.549	12.561	15.038	16.097
% personal pentru activități economice	10%	26%	27%	22%	21%	22%	21%
Productivitatea muncii* (lei/salariat/an)	13.260	28.487	41.454	60.835	60.519	129.848	132.084
Venituri totale/Total Personal (lei/salariat/an)	22.218	42.178	59.021	77.760	93.049	100.497	100.829

Sursa: INS 2000 - 2012; prelucrare IES-FDSC;

Notă: Productivitatea muncii = venituri economice / total personal pentru activități economice

Grafic nr.17: Distribuția AF pe intervale de salariați, 2012

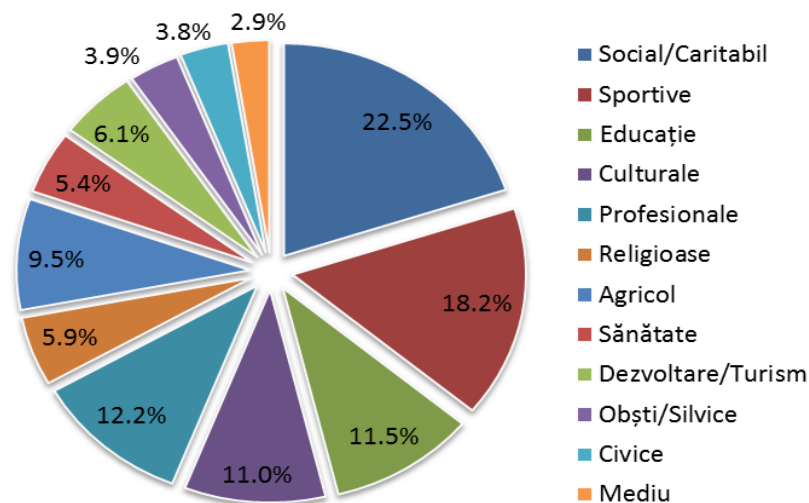
Tabel nr. 26: Domenii de activitate AF în perioada 2000 - 2012

Domenii de activitate	2000	2005	2005/ 2000 rata de creștere	2010	2010 (% în total AF)	2011	2011 (% în total AF)	2011/ 2010 rata creștere	2012	2012 (% în total AF)	2012 /2011 rata creștere
1. Social/ Caritabil	4.393	5.008	+14%	5.961	22.6%	6.651	22.4%	+11.6%	7.587	22.5%	+14.1%
2. Sportive	1.531	2.866	+87%	5.046	19.2%	5.415	18.3%	+7.3%	6.115	18.2%	+12.9%
3. Educație	614	1.427	+132%	2.927	11.1%	3.257	11.0%	+11.3%	3.858	11.5%	+18.5%
4. Culturale	875	1.602	+83%	2.738	10.4%	3.211	10.8%	+17.3%	3.713	11.0%	+15.6%
5. Profesionale	443	1.326	+199%	2.570	9.8%	3.641	12.3%	+41.7%	4.113	12.2%	+13.0%
6. Religioase	860	1.302	+51%	1.715	6.5%	1.818	6.1%	+6.0%	1.992	5.9%	+9.6%
7. Agricol	148	576	+289%	1.620	6.2%	2.813	9.5%	+73.6%	3.214	9.5%	+14.3%
8. Sănătate	533	1.074	+102%	1.601	6.1%	1.655	5.6%	+3.4%	1.808	5.4%	+9.2%
9 Dezvoltare/ Turism	316	675	+114%	1.387	5.3%	1.685	5.7%	+21.5%	2.040	6.1%	+21.1%
10. Obști/ Silvice	40	597	+1393%	1.106	4.2%	1.195	4.0%	+8.0%	1.326	3.9%	+11.0%
11. Civice	251	621	+147%	970	3.7%	1.092	3.7%	+12.6%	1.273	3.8%	+16.6%
12. Mediu	224	410	+83%	743	2.8%	868	2.9%	+16.8%	989	2.9%	+13.9%

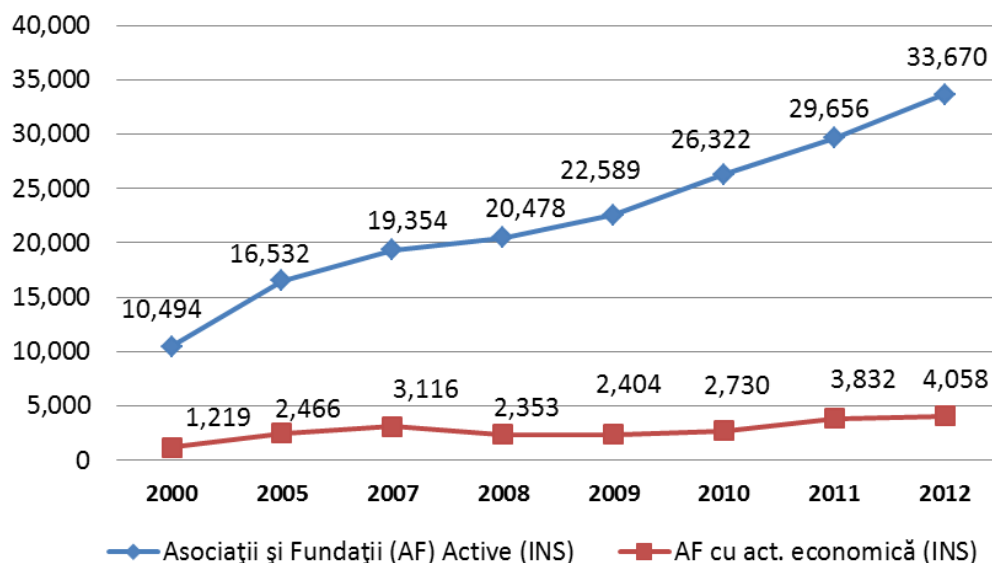
Sursa: prelucrare IES-FDSC în baza datelor INS 2000 - 2012, a codurilor CAEN din bilanțuri AF, a informațiilor cuprinse în Registrul ONG de la Ministerul Justiției

Notă metodologică: Pentru anii 2011 și 2012, s-a utilizat metodologia de încadrare a AF în domeniile de activitate propusă de autorii Ediției 2010 a Atlasului Economiei Sociale. Încadrarea AF într-un anumit domeniu de activitate s-a realizat pe baza codului CAEN din bilanțul contabil și prin reclassificarea acelor AF care nu au completat codul CAEN în formularul de bilanț sau a celor încadrate în domeniul „alte activități asociative”. Reclasificarea s-a realizat pe baza aplicării unor cuvinte cheie specifice fiecărui domeniu atât pe denumirile organizațiilor, cât și pe descrierea misiunii acestora disponibilă în Registrul ONG de la Ministerul Justiției. De asemenea, s-a menținut și reorganizarea secțiunilor CAEN astfel încât să corespundă cât mai bine domeniilor de activitate ale ONG, propusă în Ediția 2010 a Atlasului Economiei Sociale.

Grafic nr.18 Distribuția AF pe domenii de activitate – număr de organizații - în anul 2012

Grafic nr. 26 Evoluția nr. AF active și AF cu activitate economică în perioada 2000 - 2012

Tabel nr. 37: Tipologia AF cu activitate economică în 2011 și 2012

	2011	2012
Asociații, din care:	3.284	3.477
Asociații -ONG cu legi speciale, din care:	1.324	1.305
societăți agricole și alte forme asociative în agricultură (cf. l.36/1991)	796	761
asociații de proprietari (cf. l. 230/2007)	11	13
obști/composesorate (cf. l.1/2000)	514	529
programul acționarilor salariați (cf.l.77/1994 s.a.)	3	2
Fundații	502	531
Federații	0	2
Uniuni	46	48

Sursa: INS 2011, 2012; prelucrare IES-FDSC

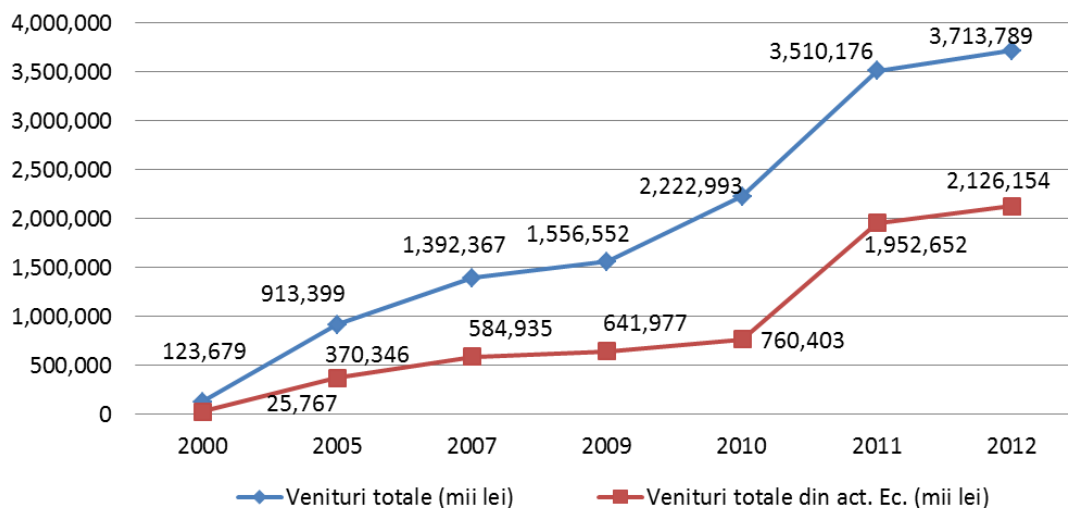
Tabel nr. 38: Incidența activităților economice în cadrul domeniilor de activitate AF (AF% cu activitatea economică din domeniul respectiv)

	2000	2005	2007	2009	2010	2011	2012
Obști/Silvice	32%	76%	72%	61%	45%	53%	51%
Agricol	19%	20%	29%	17%	13%	36%	31%
Profesionale	22%	18%	18%	10%	13%	12%	12%
Educație	19%	20%	18%	12%	11%	10%	9%
Culturale	14%	14%	15%	9%	9%	10%	9%
Dezvoltare/Turism	19%	17%	19%	9%	9%	9%	9%
Religioase	12%	12%	12%	8%	9%	8%	7%
Civice	18%	18%	17%	10%	9%	9%	9%
Sănătate	13%	14%	15%	8%	8%	7%	8%
Mediu	9%	12%	14%	7%	8%	8%	7%

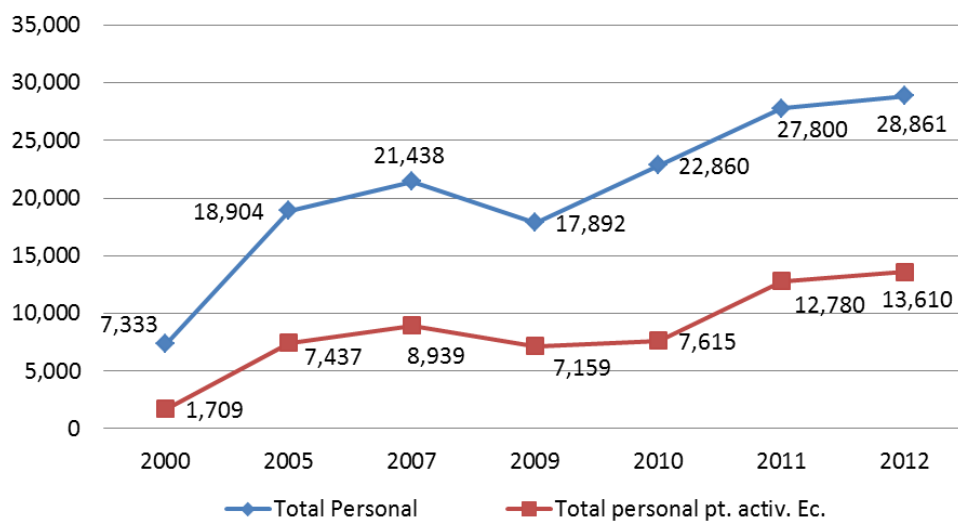
Social/Caritabil	9%	10%	11%	7%	8%	7%	7%
Sport	13%	11%	12%	6%	8%	7%	7%

Sursa: prelucrare IES-FDSC în baza datelor INS 2000 - 2012, a codurilor CAEN din bilanțuri AF, a informațiilor cuprinse în Registrul ONG de la Ministerul Justiției

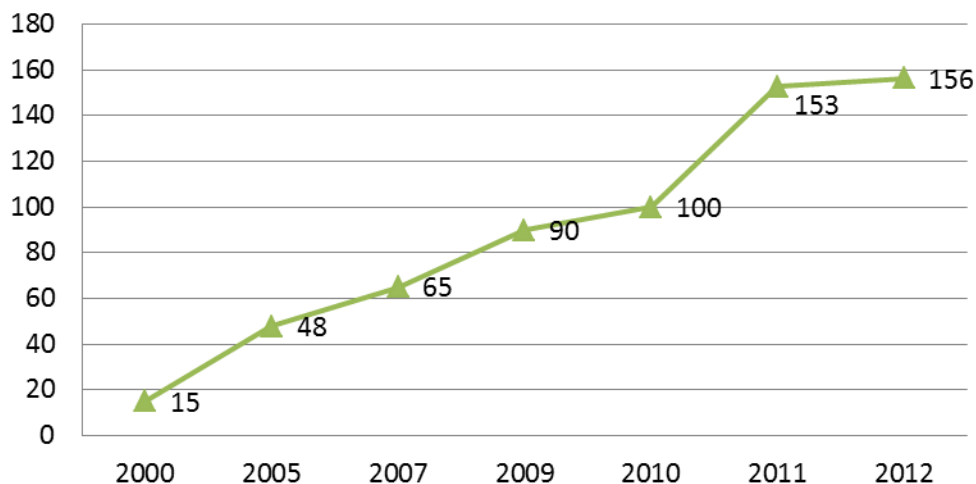
Grafic nr. 29. Evoluția veniturilor totale și a veniturilor din activități economice pentru AF cu activitate economică în perioada 2000 - 2012

Grafic nr. 31 Evoluția personalului total și personalului total pentru activități economice: AF cu activitate economică în perioada 2000 - 2012

Grafic nr. 32 Evoluția productivității muncii pentru AF cu activitate economică în perioada 2000 - 2012

Cooperative

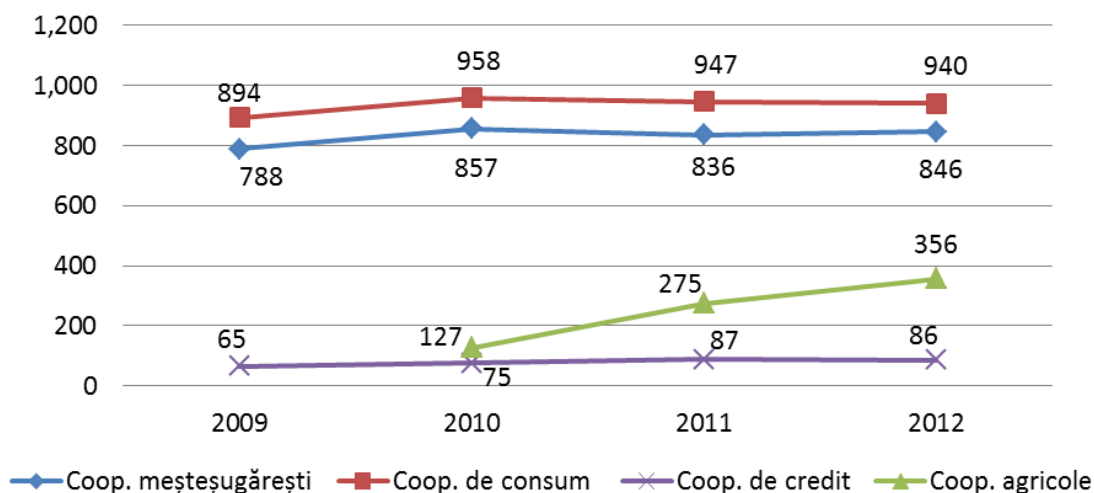
Tabel nr. 47: Principalii indicatori ai cooperativelor in 2012

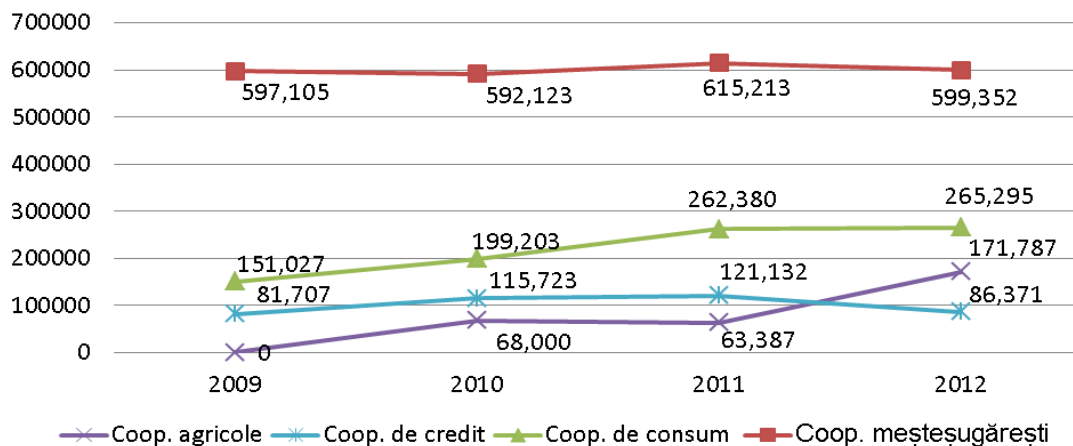
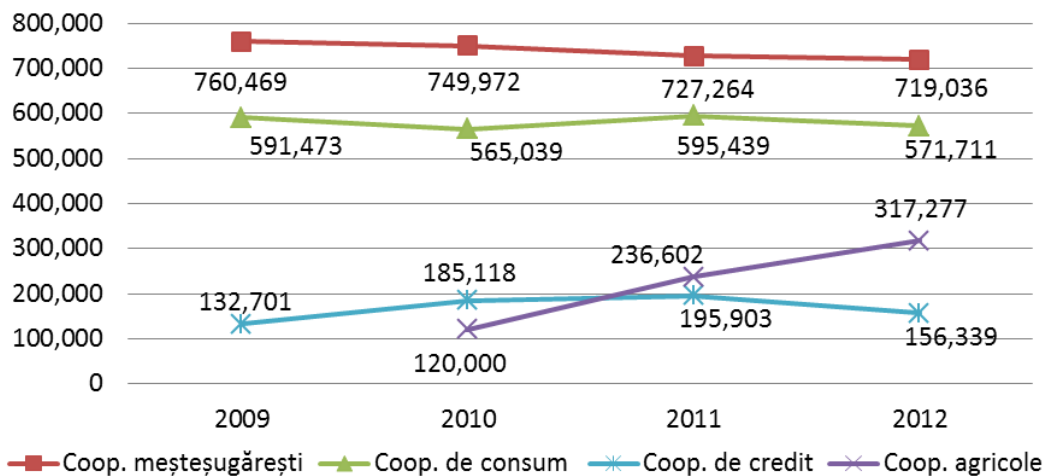
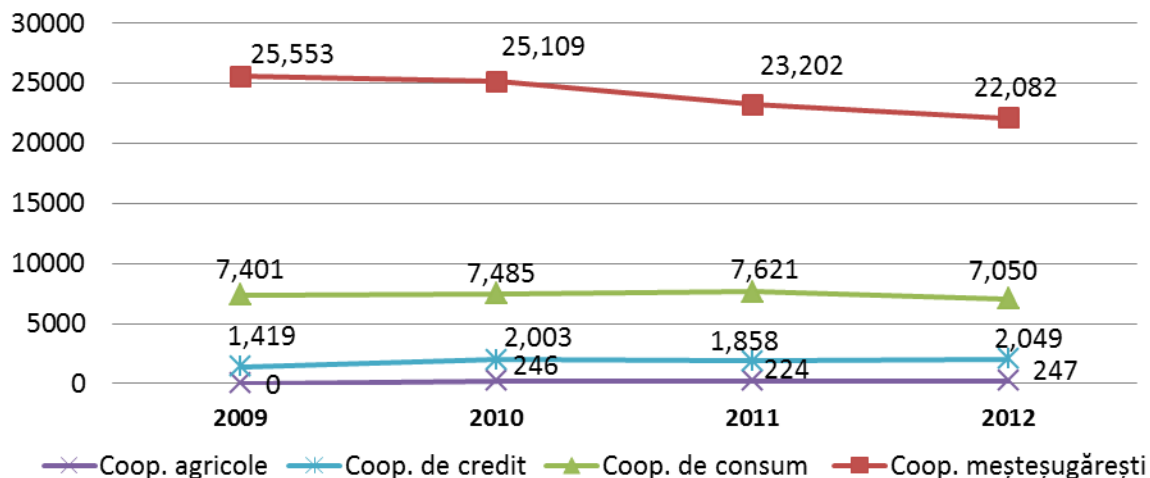
2012	Număr organizații	Active (mii lei)	Venituri (mii lei)	Angajați
Cooperative, din care:	2.228	1.122.805	1.764.363	31.428
Cooperative meșteșugărești	846	599.352	719.036	22.082
Cooperative de consum	940	265.295	571.711	7.050
Cooperative de credit	86	86.371	156.339	2.049
Cooperative agricole	356	171.787	317.277	247
Cooperative de gradul 2*	11	23.966	55.862	424
Organizații de reprezentare a cooperativelor	75	117.486	30.772	527

Sursa: INS 2012, prelucrare FDSC-IES

Notă*: incluse în categoriile de mai sus

Grafic nr. 37 Evoluția numărului de cooperative (pe tipuri) în perioada 2009 - 2012

Grafic nr. 38 Evoluția activelor cooperativelor (pe tipuri) în perioada 2009 - 2012**Grafic nr. 39 Evoluția veniturilor cooperativelor (pe tipuri) în perioada 2009 - 2012****Grafic nr. 40 Evoluția angajaților cooperativelor (pe tipuri) în perioada 2009 - 2012**

Tabel nr. 49: Distribuția regională a cooperăției meșteșugărești în anul 2012

	Nord- Est	Vest	Sud - Est	Centru	Nord - Vest	Sud-Vest Oltenia	Sud - Muntenia	București - Ilfov
Nr.Organizații	235	74	132	103	104	77	75	46
Venituri Totale (mii Lei)	77.919	83.828	105.117	90.964	106.286	47.907	73.304	133.706
Active imobilizate (mii Lei)	58.939	62.431	65.392	91.325	88.730	57.019	65.951	109.563
Total Personal	2.562	2.662	2.890	2.653	3.546	1.838	2.714	3.217

Sursa: INS 2012, prelucrare FDSC-IES

Tabel nr. 50: Distribuția regională a cooperăției de consum în anul 2012

	Nord- Est	Vest	Sud - Est	Centru	Nord - Vest	Sud- Vest Oltenia	Sud - Muntenia	București - Ilfov
Nr.Organizații	164	114	110	166	160	79	118	29
Venituri Totale (mii Lei)	85.952	62.786	60.435	83.097	162.414	44.988	62.957	9.077
Active imobilizate (mii Lei)	53.193	35.087	25.028	40.294	52.756	18.489	32.602	7.842
Total Personal	1.181	746	761	936	1.804	612	870	140

Sursa: INS 2012, prelucrare FDSC-IES

Tabel nr. 51: Distribuția regională a cooperăției de credit în 2012

	Nord- Est	Vest	Sud - Est	Centru	Nord - Vest	Sud- Vest Oltenia	Sud - Muntenia	București - Ilfov
Nr.Organizații	13	10	14	9	14	8	14	4
Venituri Totale (mii Lei)	25.254	9.379	17.545	16.879	26.604	17.836	19.874	22.964
Active imobilizate (mii Lei)	12.389	5.879	8.366	10.614	15.182	9.246	9.337	15.353
Total Personal	328	121	275	273	263	282	322	185

Sursa: INS 2012, prelucrare FDSC-IES

Tabel nr. 52: Distribuția regională a cooperăției agricole în 2012

	Nord- Est	Vest	Sud - Est	Centru	Nord - Vest	Sud- Vest Oltenia	Sud - Muntenia	București - Ilfov
Nr.Organizații	77	31	51	50	49	31	55	12
Venituri Totale (mii Lei)	62.929	16.554	111.171	38.239	37.636	1.875	48.105	765
Active imobilizate (mii Lei)	21.521	261	31.285	7.207	7.852	561	101.922	1.175
Total Personal	53	12	38	42	16	13	57	16

Sursa: INS 2012, prelucrare FDSC-IES

Casele de Ajutor Reciproc

Tabel nr. 96: Număr total CAR înregistrate și active; rate de activitate în 2011 și 2012

	2011	2012
CAR înregistrate (Registrul BNR)	2.821	2.845
CAR active (cu bilanț INS)	2.735	2.767
Rata de activitate (%)	97.0%	97.3%

Sursa: Banca Națională a României - Registrul de evidență Instituții Financiare Nebancare, Secțiunea B - Case de Ajutor Reciproc; INS 2011 - 2012; prelucrare FDSC-IES

Tabel nr. 97: Principalii indicatori CAR active în anii 2011 și 2012

2011	Număr organizații	Active (mii lei)	Venituri (mii lei)	Angajați
CAR, din care:	2.735	3.377.058	566.148	5.333
CARP	193	678.768	145.194	2.176
CARS	2.542	2.698.290	420.954	3.157

2012	Număr organizații	Active (mii lei)	Venituri (mii lei)	Angajați
CAR, din care:	2.767	3.624.190	589.143	5.403
CARP	198	768.865	159.879	2.240
CARS	2.569	2.855.325	429.264	3.163

Sursa: INS, 2011 - 2012, UNCARSR 2011 - 2012

Tabel nr. 98 : Evoluția numărului de membri CAR în perioada 2010 - 2012 (estimate)

Nr. membri (mii)	2010	2011	2012
CAR, din care:	3.237	3.125	3.028
CARP	2.000	1.853	1.811
CARS	1.237	1.272	1.217

Sursa: estimate autori în baza datelor INS 2011-2012, UNCARSR 2011 - 2012, F.N. CARP Omenia 2011- 2012; estimate autori Atlasul Economiei Sociale ediția 2012 pentru anul 2010

Societăți comerciale deținute de organizații ale economiei sociale

Tabel nr. 133: Tipologia societăților comerciale deținute de OES în 2012

	Înregistrate la ONRC	Active (cu bilanț)
Nr. SC, din care:	903	682
SC deținute de AF	845	643
SC deținute de CARS/P	7	5
SC deținute de cooperative	36	23
Alte situații (SC deținute de OES interne și externe)	15	11

Sursa: Oficiul Național al Registrului Comerțului 2012; INS 2012

În anul 2012, *patrimoniul SC deținute de OES* a fost de 4.120.425 mii lei, din care 1.971.667 active imobilizate și 2.148.758 active circulante.

Tabel nr.134: Activele și datoriile societăților comerciale deținute de OES în 2012

	2012
Număr societăți	682
Active imobilizate - total (mii lei)	1.971.667
Medie Active imobilizate (mii lei)	2.891
Mediana Active imobilizate (mii lei)	12
Imobilizări necorporale (mii lei)	16.151
Imobilizări corporale (mii lei)	1.795.641
Imobilizări financiare (mii lei)	159.875
Active circulante (mii lei)	2.148.758
Datorii: sume care trebuie plătite într-o perioadă mai mare de 1 an	815.132
Datorii: sume care trebuie plătite într-o perioadă de până la 1 an (mii lei)	1.672.371

Sursa: INS 2012; prelucrare FDSC - IES

Tabel nr.136: Rezultatul exercițiului financiar pentru SC deținute de OES în 2012

	2012
Venituri totale (mii lei)	2.202.563
Medie venituri totale (mii lei)	3.230
Mediana venituri totale (mii lei)	137
Cheltuieli totale (mii lei)	2.196.073
Profit brut (mii lei)	97.348
Medie profit brut (mii lei)	143
Mediana profit brut (mii lei)	0
Pierdere (mii lei)	90.858
Impozit pe profit/venit (mii lei)	17.498
% SC care au înregistrat profit (mii lei)	46%
Rata profitului brut (%)	4%

Sursa: INS 2012; prelucrare FDSC - IES

Tabel nr. 139: Indicatori ai angajării și salarizării pentru SC deținute de OES în 2012

Total salariați	17.394
Medie salariați	26
Mediana salariați	2
Salarii și indemnizații (mii lei)	421.178
Salariul mediu brut/an/organizație (lei)	24.214
Salariul mediu brut/lunar/organizație (lei)	2018
Productivitatea muncii (mii lei/salariat/an)	127

Sursa: INS 2012; prelucrare FDSC - IES

Notă: Productivitatea muncii = venituri totale / total personal

Tabel nr. 140: Distribuția SC deținute de OES pe intervale de salariați în 2012

0 angajați	35.3%
1 - 5 angajați	34.2%
6 - 20 angajați	17.6%
21 - 50 angajați	6.3%
peste 50 angajați	6.6%

Sursa: INS 2012; prelucrare FDSC – IES

